

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De locorum delectu. Capvt XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

coeret, ac reficeret, spectaculo quidem ornatif-
simo, & instructissimo, quod etiam, vei ma-
xime squallidos, rusticos, & incultos homines
alliciat, & deleat. Quando verò Salomon in
hac regia fortunæ opulentia, & omnium de-
lectiarum molitie, tot exquisitis vestium co-
loribus radians, ad vnius lilij dignitatem af-
surrexit.

DIFFERENTIA.

Habent quidem manufacta, plerunque e-
gregiam venustatem. Sed tantum à naturali
pulchritudine differunt, quantum natura Dei
illius præpotentis administra, mortalium ma-
nus, vim, industriamque superat. (Et hic ex-
curri latius potest in differentia naturalis pul-
chritudinis, & manufactæ.)

CONTRARIA.

Si igitur natura ita infligante flores nigros,
infaustos, male olentes detestamur. Qua amo-
ris benevolentia lilium amplectemur: quo
nihil ad candorem amoenius, nihil ad prof-
peritatis significationem candidius, ad odo-
rem etiam, quem suavissimum spirat, dulcius
quicquam esse potest.

ADIVNCTA.

Accedit ad cæteras lilij virtutes, quod in
Francorum sit insignibus. Idque non humano
consilio, sed Angeli cœlitus deferentis be-
neficio, quo nihil ad lilij laudem dici potest
illustrius. Francia illa cæterarum gentium
Regina, quam HONORIVS tertius, Pontifex,
Christi pharetram lectissimis sagittis abund-
antem appellat, quam Gregorius Magnus
tantum cæteris nationibus præstare censet,
quantum Regiæ dignitatis apex omnibus ho-
noribus antecellit. Francia, inquam, illa lilia
ab ipsis penè mundi cunabulis in Moysis can-
delabro, & Salomonis templo sanctissimis
religionibus consecrata, per vniuersum ter-
rarum orbem suavissimi odoris halitu distu-
dit.

ANTECEDENTIA,

Consequenter.

Ita autem amplexa est, vt Regem Franco-
rum in illa maiestatis sede, & Iustitiæ pulvi-
nari (quod vocant) sedentem, sine liliorum in-
signibus, non magis intueri liceat, quam solè
sine luce. Vbiunque Regia Maiestas ius di-
ctura federit, ibi lilia: vbiunque lilia fulse-
rint, hic Regiæ maiestatis quosdam radios
præsentate dicat.

REPUGNANTIA.

Nec minus repugnat Regem venerari, &
colere lilia, quam Cæsares adorare, eorum-
que statuas frangere, deterrere laureas, hono-
ris insignia refellere.

CAVSSAE.

Siue igitur cum esset paruus, & lacteus Her-
cules Noueræ Iunonis vberibus suppositus,
argenteus mammarum humor cœlestibus
stillis depluens, tantum florem produxerit,
sue natura plenius suæ munificentia veli-
ficata ediderit, nihil in plantis inuenio diui-
nius.

EFFECTA.

Neque tantum ob speciosam illam maie-
statem dico, qua præditum est, sed propter mag-
nas, & vberes, quas in hominum commodita-
tem deriuat utilitates. Quis enim nescit, quod
habet Pallad. l. 2. de re rustica oleum lininum
ad morborum remedia, perquam salutare sem-
per extitisse, &cet.

COMPARATIO MI-
norum, & parium.

Quid igitur si calthidis, ac violis, & huius-
modi floribus tantum tribuimus, quid lilio
deberi existimatis? quod ipsum constat longè
omnium esse præstantissimum. Nisi quis for-
tè rosam Sapphonis, & Anacreontis versibus
decantatam illi parem esse contendat; Huic
non multum aduersabor, modò lilium inter
flores Regis partes obtinere fateatur; ro-
sam huic veluti Reginam comitem adiun-
gat.

De Locorum delectu.

CAPVT XIV.

Placuit hoc specimen subijcere, vt osten-
derem, quanta est in locis ad quamlibet
quaestionem tractandam fecunditas, non
quod velim omnes, & isto ordine intrudi.
Rectè M. Tullius. Orator locos percurreret
omnes, vtetur aptis, non imprudenter ista co-
pia, sed omnia expendet, & seliget. Non e-
nim semper, nec in omnibus caulis, ex ijs ea-
dem argumentorum momenta sunt. Iudici-
um igitur adhibebit, nec inueniet solū, quod
dicat, sed etiam expendet. Nihil enim feraci-
us ingenij, ijs præsertim, quæ disciplinis
exculta

Cicero in
oratore.

Gregor.
in epistol.
ad Child.
Regem.

exculta sunt. Sed ut fegetes fecunde, & vberes, non solum fruges, verum herbas etiam effundunt inimicissimas frugibus, sic interdum ex illis locis, aut leuia quaedam, aut caussis aliena, aut non vtilia gignuntur, quorum ab oratoris iudicio delectus magnus adhibebitur: Quoniam modo ille in bonis haerebit, & habitabit suis. Nunc de singulis in specie dicendum est.

Definitionis dignitas, & varia appellationes.

CAPVT XV.

Operis vmbra: orationem dixisse fertur Democritus, quod delineatio quaedam rerum fiat beneficio verborum. Est id quidem in ceteris, sed maxime in definitione conspicuum, quae non modò vmbra est, sed viua rei, quam describit imago, atque ideo certe illud Pausiae pictoris, & Glycerae coronariae incundissimum certamen, cum haec innumeros flores summa varietate distinctos proponeret: Ille verò corundem formas, & colores exprimere, ac diuersos veluti luxuriantis naturae ludos artis beneficio consequi niteretur. Sed nec minor definitionis splendor, aut dignitas, quae res tot, & tãtas, quas huius caeli ambitu, diuina mens cõplexa est, paucissimis quibusdã verbis depingere, atque illustrare conatur. Ex quo si tãta statuarum artis magnitudo, quae (vt ait Calliodorus) primò à Thufcis profecta mentibus, & inuentis, ita creuit apud posteros, vt parem populum Romae daret, quem ipsa rerum parens natura procrearat.

Definitio i-mago, & characteris mos appellatur.

Nò minima laus profectò definitionis, quae hanc rerum vniuersitatem, tot accuratis descriptionibus, quasi statuis, & imaginibus amplexa est. Haec de prima definitionis appellatione.

Eadem terminus.

Secundò à Græcis dicitur ὅρος, quasi terminus, aut lapis terminalis, ex quo definitio quoque à Latinis nuncupata est. Magnum profectò nomen, & quod definitionis dignitatem fati indicat. Sacros enim fuisse apud veteres lapides terminales scimus, non alia de causa, quam quod agrum ab agro discriminantes, contentionum omnium materiam succiderent, ex quo cecinit Ouidius in Terminum.

Tu populos urbesque, & regna ingentia finis.

Omnis erit sine te religiosus ager.

Sed quod magis mireris, ita religiosi fuerit Terminorum lapides, vt si quando, quis in Arabia lapidibus proiectis stratus ager inueniretur, ominosus idem, & cultura inhabilis iudicaretur, ne fortè lapis aliquis vnus ex terminalibus violaretur ab inscijs. Quamobrem plerique inuidia moti eiusmodi lapides in agros vicinorum proieciabant, quò illis postea cum graui detrimento cessaret ager.

Terminus religiosus.

Vlpianus libi quaedam extr. criminibus.

Hoc crimen σκοπιδισμόν nominabant, vt ex Vlpiano liquet, sunt quaedam, inquit, quae more prouinciarum, coercionem solent admittete, vt puta in prouincia Arabia ἑσπερίστον κρίμα ἐπιπέλας. Cuius rei admissum tale est: Plerique inimicorum solent praedium inimici σκοπιδισίην, id est lapides ponere indicio futuros, quod si quis eum agrum coluisset, malo letho periturus esset insidijs eorum, qui scopulos posuissent. Quae res tantum timorem habet, vt ne agrum accedere audeat crudelitatem timens eorum, qui scopulifinum fecerunt. Hanc rem Praesides exequi solent grauius, vsque ad poenam capitis, quia & ipsa res mortem comminatur.

Haec terminorum Religio. Quanta igitur definitionis dignitas, quae ὅρος Terminus nominatur, & longè aliter, quàm depacti agrorum limites res totius vniuersi distinguit, omnemque tollit permissiõnem. Anastasius Synaita in ὁμολογ. cap. i. definitiones ὁρους appellari censet quasi ὁράσεως ἢ ὀφθαλμοῦς παραμάτων ἐπάρχοντας quid sint rerum visus & oculi.

Definitio comparatur, quod non secus, ac clarissimum solis humanae imbecillitatis tenebras discutit, & magnum ad capeffendas disciplinas conferat adiumentum.

De definitione simplici, & Logica.

CAPVT XVI.

Et in definitionibus Logici parcius vtuntur Oratores, qui non siccò illo, sed fuso quodam, & adipali dicendi genere delectantur.